

**RADA
PRO ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ
VYSÍLÁNÍ**

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání

Škrétkova 44/6, 120 00 Praha 2

Tel.: + 420 274 813 830 / Fax: + 420 274 810 885

www.rrtv.cz

Jedn. identifikátor 312036-RRTV

Naše č. j. RRTV/10955/2019-
loj

Sp. zn. RRTV/2019/637/LOJ
Zasedání Rady 15-2019/poř. č. 21

Československá filmová společnost,
s.r.o., IČ 27168425, sídlem
Václavské náměstí 831/21, Praha 1,
PSČ 11360

Vyřizuje: Analytický odbor

Datum, místo 3. září 2019, Praha

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) v rámci své působnosti dané ustanovením § 5 písm. a) a f) a § 59 odst. 1-3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.), v platném znění, **upozorňuje** provozovatele Československá filmová společnost, s.r.o., IČ 27168425, sídlem Václavské náměstí 831/21, Praha 1, PSČ 11360, na porušení § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb., neboť se odvysíláním pořadu Propaganda, dne 3. srpna 2019 od 11:28 hodin na programu kinoSvět, dopustil porušení povinnosti nezařazovat v době od 6:00 hodin do 22:00 hodin pořady a upoutávky, které by mohly ohrozit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých, konkrétně tím, že uvedený dokument, který byl odvysílán v čase, kdy mohou být u obrazovky děti, obsahoval řadu násilných scén. Násilné scény se objevovaly téměř po celou dobu vysílání pořadu, násilí bylo zobrazováno výrazně explicitně (např. umírání osob včetně dětí, popravy, necitlivé zacházení s mrtvými těly, podřezávání, stahování a týrání zvířat) a některé scény byly prezentovány tak, aby v divákovi vyvolaly co největší pocit strachu o vlastní život i život blízkých osob (např. byly prolínány záběry plačících dětí, doplněna byla dramatická i truchlivá hudba), což mohlo u nezletilých osob způsobit snížení citlivosti k projevům násilí či vyvolat psychický otřes a následné trvalejší stavy úzkosti. Pořad tak mohl ohrozit zejména psychický vývoj dětí a mladistvých.

Rada stanovuje lhůtu k nápravě 7 dní ode dne doručení upozornění.

Odůvodnění:

Rada se na svém 15. zasedání konaném dne 3. září 2019 zabývala stížností č.j. RRTV/9513/2019-vac, přičemž zjistila následující:

Provozovatel Československá filmová společnost, s. r. o. odvysílal dne 3. 8. 2019 od 11:28 hodin na programu kinoSvět pořad Propaganda.

Popis pořadu:

Kontroverzní a striktně anti-západní propagandistický film z roku 2012 se zabývá vlivem americké vizuální a spotřební kultury na zbytek světa z komunistické severokorejské perspektivy. Novozélandský scenárista a režisér Slavko Martinov v něm tvrdí, že prohnílé kapitalistické filmy

a média záměrně předkládají pokřivený obraz Korejské lidově demokratické republiky, a tím živí falešnou představu o tom, jak severokorejský režim funguje. Snímek schválně paroduje jazyk a styly mediální komunikace, aby »prokázal« manipulaci s myšlením běžných občanů západního světa. Zhlédněte tento svým způsobem unikátní dokument a udělejte si vlastní obrázek o tom, kde je pravda.

Analýza pořadu:

V dokumentu jsou pro vykreslení situace ve velkém množství (tvoří naprostou většinu dokumentu) využívané autentické záběry – ať už se jedná o záběry politiků, úseky zpravodajství nebo záběry z válečných konfliktů. Objevují se zde fotografie i videozáznamy. V menším množství jsou zde zařazeny záběry z filmů, seriálů, reality show a reklam.

Ačkoli je mnoho záběrů z válečných a jiných konfliktů krátkých (tedy záběry na oběti jsou spíše útržkovité nebo jsou těla obětí zakrytá), objevuje se zde i velké množství delších autentických záběrů, které explicitně zobrazují situace, jež mají u dětských diváků potenciál snižovat citlivost k projevům násilí. Explicitní násilné scény mohou především u menších dětí vyvolat psychický otřes a následné trvalejší stavy úzkosti.

Výčet nejproblematictějších scén uvádíme níže s krátkým popisem a časem začátku předmětné scény. Většina scén má celkovou délku kolem tří až deseti vteřin.

	Čas scény	začátku	Stručný popis scény
1.	00:05:26		Záběr na chlapce (cca 4 roky), kterého nese muž v náručí, chlapec má silně zakrvácenou hlavu i zbytek těla, je bezvládný, pravděpodobně po smrti. Muž následně jeho tělo pokládá na korbu dodávky.
2.	00:05:30		Záběr na mrtvého muže s vytřeštěnými očima, následuje scéna s jiným mrtvým tělem, které dva muži táhnou po zemi.
3.	00:11:25		Sekvence rychle navazujících záběrů: záběr na těla mrtvých osob na poli, následuje záběr znetvořeného dítěte (cca 3 roky), které nemá ruku, má ránu na hrudníku, zcela spálený a znetvořený obličej, pravděpodobně je po smrti. Následuje záběr na opět cca tříleté dítě, které bezvládně leží v bedně. V další scéně brečí dospělí i děti, následuje pohled na zakrvácenou mrtvolu muže, která leží v jámě.
4.	00:12:42		Záběr na bezvládné přibližně dvouleté nahé dítě ošetřované zdravotníky, kamera se přiblíží k detailu jeho velké otevřené rány na ruce, ve které jsou vidět potřhané svaly a kost.
5.	00:18:47		Na zemi leží muž, kolem něj stojí další osoby, jedna z nich ho opakovaně kope do hlavy.
6.	00:39:14		Na zemi je hromada mrtvých těl, kam lidé nesou na nosítkách další mrtvé tělo a hází ho na hromadu. Tělo je bezvládné, odrazí

		se a převalí se po dalších tělech, přitom se zkroutí do nepřirozených úhlů a nakonec dopadne na kraj hromady.
7.	00:53:13	Záběry ukazují lov velryb a delfínů, v jedné scéně pak přímo před kamerou muž podřezává krk delfínovi, přičemž delfín sebou hází a postupně se z jeho rány řine velké množství krve. V následujícím záběru sebou třese další již podříznutý delfín ve smrtelné křeči, všude na jeho těle i na zemi je krev. Následuje další záběr umírajícího delfína, krev je opět všude kolem, zakrvácený delfín se napíná v křeči.
8.	01:00:32	Záběr na zkroucené tělo muže a další trpící a umírající, následuje záběr popravy dvou mužů, kteří klečí a zezadu jim osoba mimo záběr prostřelí lebky, načež se muži skácí na zem. Dále se objevuje další záběr na ulici s mrtvými těly.
9.	01:03:27	Záběry na mrtvá vychrtlá lidská těla, která muž nevybíravým způsobem hází na káru, následuje záběr, kdy jsou z káry brána těla a přes „rampu“ sjíždějí do neznámého prostoru (nejspíše masového hrobu). V předmětné scéně po „rampě“ sjíždí mrtvé tělo dítěte.
10.	01:06:23	Dva různé záběry na větší množství mrtvých těl naházených přes sebe.
11.	01:07:32	Záběr na záda těla batolete, které drží pod rukama zdravotníci. Tělo batolete je od krve, má velkou díru v zádech, pravděpodobně od střely. Bezprostředně následuje fotografie muže s rozseknutou hlavou, ze které vypadává mozek.
12.	01:11:26	Záběry na tři mrtvá těla v pitevně, zahalená, jsou jim vidět pouze zakrvácené obličej. Následuje záběr na mrtvé děti, přičemž batole vpředu má poškozenou hlavu a je od krve. Následuje další záběr mrtvého dítěte, tentokrát malého miminka, které má v hrudníku velkou díru. Dále se objevují další tři mrtvá zabalená těla s odhalenými obličej, jeden dospělý a pravděpodobně dvě děti.
13.	01:20:43	Záběr na skupinku mužů, kteří mají mezi sebou pravděpodobně dva muže, které bijí. V sestřihu scén se objevuje i jedna, kde jeden z mužů vezme kámen, druhý drží muži ruku a kamenem mu do ní velkou silou opakovaně udeří.
14.	01:21:30	Záběr na polonahé tělo mrtvého muže, který je celý od krve.
15.	01:21:31	Velice detailní záběr na malé batole s poškozenou lebkou, ze které „vytéká“ mozek na podložku.
16.	01:23:29	Záběry na velké množství těl, následuje pohled na mrtvé tělo schouleného muže, ze kterého se kouří.
17.	01:23:45	Záběry velkého množství těl na zemi, z různých úhlů, je vidět, že mezi mrtvými jsou i děti. Následují záběry na různě pokroucená a

		znetvořená lidská těla od krve. Záběry jsou proloženy scénami s plačícími dětmi. V jednom záběru pak stojí dvě děti, které pláčou, a mezi nimi leží mrtvá žena.
18.	01:36:00	Záběry z chovů zvířat pro kožešinu, osoba nejprve vyjme psa z klece, na zemi mu poté šlape na krk a v detailu poté také na lebku. Následuje záběr na stahování zvířat z kůže a detailní záběr na jedno zvíře, které bylo stažené z kůže zaživa.
19.	01:49:38	Záběry z počítačové hry, kde si postava podřezá hrdlo, z něž se poté vyřine krev a za doprovodu velice přesvědčivých zvuků zemře.
20.	01:50:20	Záběr z počítačové hry, postavě na zemi se řine jakási látka či zbraň do hrdla, ze kterého tryská krev, postava třesí oči.
21.	01:56:42	Záběr na vojáka, který se fotografuje s mužem, který stojí nahý a zakrvácený v pozici ukřižovaného. Následuje záběr na další osobu, pravděpodobně také z armády, která se fotografuje se zdviženým palcem s mrtvým tělem muže. V dalším záběru se dvě osoby fotografují s hromadou mrtvých těl, která jsou vyrovnána tak, aby směrem k fotoaparátu měla vystrčená pozadí.

Některé záběry jsou černobílé a rozmazané, to ovšem **neubírá na jejich brutalitě, mnohdy to může působit spíše opačně** – rozmazané části přispívají k zapojení představivosti a podporují autenticitu. **Vybrané scény pak doprovází komentář, dramatická i truchlivá hudba, scény jsou propojovány plačícími dětmi, což opět přispívá k celkovému vyvolání pocitu strachu.**

Jak bylo řečeno výše, dokument tak **může mít u dětských diváků potenciál snižovat citlivost k projevům násilí, explicitní násilné scény i scény vyvolávající strach o vlastní život či o život blízkých osob (např. scéna č. 17, ve které opuštěné děti pláčou vedle mrtvé ženy) mohou především u menších dětí vyvolat psychický otřes a následné trvalejší stavy úzkosti.**

Pořad byl odvysílán okolo poledne (začátek pořadu byl v 11:28 hodin), kdy mohou být děti všech věkových kategorií u televizních obrazovek, a to i bez přímého dohledu rodičů.

Rada dále konstatuje, že přestupek porušení § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb.

„Provozovatel vysílání je povinen nezařazovat v době od 06.00 hodin do 22.00 hodin pořady a upoutávky, které by mohly ohrozit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých; tato povinnost se na provozovatele vysílání nevztahuje, je-li vysílání koncovému uživateli dostupné na základě písemné smlouvy uzavřené s osobou starší 18 let a je k němu poskytnuto technické opatření, které této osobě umožňuje omezit přístup k vysílání dětem a mladistvým,“

je **deliktem ohrožovacím**, u něhož k vyvození odpovědnosti postačí pouhé ohrožení objektu viz například rozsudek NSS č.j. 8 As 50/2015 ze dne 13. října 2015.

„Z logiky ohrožovacího deliktu, jak byla vymezena výše, pak především plyne, že není určující výše či povaha vzniklých škod (na níž byl znalec v citované části posudku dotazován) ..., ale následek jednání stěžovatele, které životní prostředí ohrozilo. Pro účely trestního práva (k němuž lze v případě správního trestání přihlédnout) jsou ohrožovací delikty definovány tak, že „k jejich dokonání postačuje pouhé ohrožení chráněného zájmu. Jejich následek spočívá ve vyvolání situace, při níž hrozí reálné nebezpečí, a chybí jen jeden nebo několik málo aktů k tomu, aby nastala porucha, k níž vyvolaný stav směřuje“ (Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, Praha, 2012, str. 2768). Ohrožovací následek znamená vyvolání stavu, který představuje pro objekt přestupku (tedy pro určitý zájem společnosti chráněný zákonem) hrozbu jeho poruchy neboli stav nebezpečí. Poruchový následek pak znamená již přímý zásah objektu přestupku.“

Jinak řečeno, Rada usoudila, že pro porušení zákonné povinnosti provozovatele postačuje vyvolání situace, při níž hrozilo nebezpečí narušení fyzického, psychického nebo mravního vývoje dětí a mladistvých.

Rada dále vzala v potaz:

Pro argumentativnost a zřetelnost své správní úvahy se Rada rozhodla definovat pojmy, jichž zákon č. 231/2001 Sb. užívá:

Čl. 7 odst. 2) Evropské úmluvy o přeshraniční televizi uvádí:

Všechny části programů, které by mohly poškozovat fyzický, psychický či morální vývoj dětí a dospívajících, nesmějí být zařazovány do vysílání v čase, kdy je pravděpodobné, že by je tyto osoby mohly sledovat. Tato podmínka je přímo aplikovaná právě v ustanovení § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb.

V prvé řadě se Rada rozhodla definovat pojem děti a mladiství, přestože se na první pohled jedná o terminologii obecně známou.

Dítětem se dle 61. 1 Úmluvy o právech dítěte (dále jen Úmluva) rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.

Dle čl. 3 Úmluvy musí být zájem dítěte předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy nebo, správními orgány nebo zákonodárnými orgány. Čl. 17 pak upravuje důležitou funkci hromadných sdělovacích prostředků (...) a za tímto účelem státy, které jsou smluvní stranou Úmluvy, povzbuzují tvorbu odpovídajících zásad ochrany dítěte před informacemi a materiály škodlivými pro jeho blaho, majíce na mysli ustanovení čl. 13 a 18 Úmluvy.

Zákon č. 89/2012 Sb. (Občanský zákoník)

§ 30 a následující rozlišují fyzické osoby na zletilé a nezletilé. Zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku. Před dosažením tohoto věku se zletilosti nabývá přiznáním svéprávnosti nebo uzavřením manželství. Takto nabytá zletilost se neztrácí ani zánikem manželství ani prohlášením manželství za neplatné.

Za mladistvého se dle ustanovení § 42 trestního zákona považuje osoba, která v době spáchání trestného činu dovršila patnáctý rok a nepřekročila osmnáctý rok svého věku.

Dle § 2 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů se dítětem rozumí osoba mladší patnácti let a mladistvým osoba mezi patnáctým a osmnáctým rokem věku.

Rada tedy má za to, že v souladu s její povinností dohlížet na dodržování zákonů v oblasti vysílání je také dohlížet v oblasti vysílání na zájmy a blaho dětí tak, jak vychází především z Úmluvy. Další, v právním řádu užívaný, pojem dětí a mladistvých je pak již podskupinou této definice a nepřekračuje její věkové hranice.

Rada tedy tvrdí, že § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb. rozumí pod pojmem děti a mladiství všechny osoby ve věku do osmnácti let bez dalšího přesnějšího vymezení, (dále jen dítě).

Rada se dále zabývala pojmy ohrožení fyzického, psychického nebo mravního vývoje.

Rada se domnívá, že není nutné polemizovat nad obsahem slova vývoj, jakož i pojmu fyzický, nebo-li tělesný a pojmu psychický, nebo-li duševní, neboť se dle jejího názoru jedná o pojmy obecně známé.

V případě pojmu morální vychází Rada z morálky, tedy sféry lidského jednání a chování pozorovatelné z hlediska etických hodnot; morální pak chápe jako soubor pravidel morálky, jimiž se řídí jednání lidí v určité společnosti. V této souvislosti považuje Rada za vhodné zmínit také pojem dobré mravy - měřítko hodnocení konkrétních situací, odpovídajícím obecně uznávaným pravidlům slušnosti v souladu s obecnými morálními zásadami demokratické společnosti.

Možné ohrožení pak Rada vykládá jako případnou, možnou odchylku z normálního (obvyklého běžného, průměrného) vývoje jedince v důsledku zhlédnutí pořadu nebo upoutávky v televizním vysílání, které ale fakticky nemusí dojít (může jí být včasným zásahem, např. dalších osob, zabráněno).

Rada má za to, že je její povinností dohlížet, aby konkrétním pořadem nebo upoutávkou nemohla být způsobena odchylka od jedinečného vývoje osobnosti dítěte, a to jednotlivě nebo současně ve všech součástech jeho vývoje, tedy (buď jenom) tělesné, (a/nebo jenom) duševní, jakož (také současně nebo jenom) i v jeho normách chování.

Rada se věcí zabývala na svém 15. zasedání konaném dne 3. září 2019 a ve světle výše uvedených skutečností dospěla k závěru, že došlo k porušení § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb., kterého se provozovatel dopustil tím, že dne 3. srpna 2019 od 11:28 hodin na programu kinoSvět odvysílal pořad Propaganda a dopustil se tak porušení povinnosti nezařazovat v době od 6:00 hodin do 22:00 hodin pořady a upoutávky, které by mohly ohrozit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých, konkrétně tím, že uvedený dokument, který byl odvysílán v čase, kdy mohou být u obrazovky děti, obsahoval řadu násilných scén. Násilné scény se objevovaly téměř po celou dobu vysílání pořadu, násilí bylo zobrazováno výrazně explicitně (např. umírání osob včetně dětí, popravy, necitlivé zacházení s mrtvými těly, podřezávání, stahování a týrání zvířat) a některé scény byly prezentovány tak, aby v divákovi vyvolaly co největší pocit strachu o vlastní život i život blízkých osob (např. byly prolínány záběry plačících dětí, doplněna byla dramatická i truchlivá hudba), což mohlo u nezletilých osob způsobit snížení citlivosti k projevům násilí či vyvolat psychický otřes a následné trvalejší stavy úzkosti. Pořad tak mohl ohrozit zejména psychický vývoj dětí a mladistvých.

Rada stanovuje lhůtu k nápravě 7 dní ode dne doručení upozornění.

Pokud Rada dle ustanovení § 59 odst. 1 zákona č. 231/2001 Sb. zjistí, že provozovatel vysílání porušuje povinnosti stanovené tímto zákonem nebo podmínky udělené licence, upozorní jej na porušení a stanoví mu lhůtu k nápravě, která musí být v souladu s ustanovením § 59 odst. 2 zákona č. 231/2001 Sb. přiměřená charakteru porušené povinnosti. V daném případě byla lhůta stanovena na 7 dní ode dne doručení tohoto upozornění.

Podle ustanovení § 59 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb., dojde-li k nápravě ve stanovené lhůtě, Rada sankci neuloží.

Za přestupek dle § 60 odst. 3 písm. d) zákona č. 231/2001 Sb. lze uložit pokutu od 20 000 Kč do 10 000 000 Kč.

Pokud by provozovatel uvedené povinnosti nesplnil, bude Rada, v případě dalšího zjištění stejných porušení zákona o vysílání po stanovené lhůtě k nápravě, oprávněna ve správním řízení uložit sankci v souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 231/2001 Sb.

Poučení:

Proti upozornění na porušení zákona není přípustná žaloba podle § 66 zákona č. 231/2001 Sb.

Ivan Krejčí
předseda Rady
pro rozhlasové a televizní vysílání
elektronicky podepsáno